

Minithema: Geriatrische tandheelkunde

Tandheelkundige zorg voor ouderen

Inleiding

In dit nummer treft u een vijftal bijdragen aan over diverse aspecten van het ouder worden en de invloed daarvan op de mondgezondheid en mondzorg. Als gastredacteur trad op dr. C. de Baat uit de sector Orale Functioneleer van de Katholieke Universiteit Nijmegen. De aanleiding tot het verschijnen van dit minithemanummer vormde de voorjaarsvergadering van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap in maart 1998. Het bestuur van het Genootschap ziet het als één van zijn taken zaken aan de orde te stellen die liggen op het raakvlak van de tandheelkundige beroepsuitoefening en actuele maatschappelijke ontwikkelingen. De vergrijzing van de bevolking, de toegenomen bewustwording van het belang van mondgezondheid en de afnemende prevalentie van tandeloosheid zijn onderwerpen die volledig binnen dit kader passen. Het blijkt moeilijk te zijn een bepaalde consensus te vinden over hoe de tandheelkundige professie op deze ontwikkelingen moet inspelen. Sommigen bepleiten dat er een tandheelkundig specialisme of op zijn minst een vorm van beroepsdifferentiatie moet worden ontwikkeld om de problematiek van veroudering en mondgezondheid de benodigde aandacht te geven. Anderen daarentegen zijn er heilig van overtuigd dat er amper verschillen bestaan tussen tandheelkundige zorgverlening aan jongeren, jongvolwassenen en ouderen. Zij vinden dat zuiver tandheelkundig gezien de procedures identiek zijn, maar dat alleen de te behandelen patiënt op enkele punten anders is of een andere benadering behoeft.

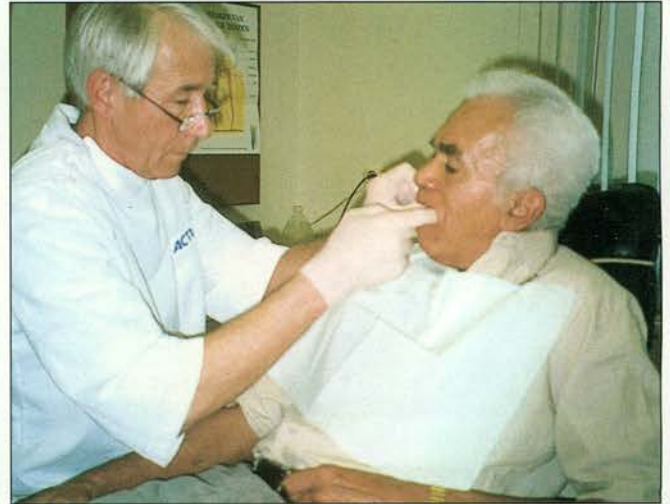
Gerodontologie en geriatrische tandheelkunde

Om de discussie over dit onderwerp in een breder verband op gang te brengen had het bestuur van het Genootschap enkele sprekers uitgenodigd om op prikkelende wijze hun visie op (een deel van) dit onderwerp te geven. Uitgangspunt voor de lezingen vormden de definities van gerodontologie en geriatrische tandheelkunde. Gerodontologie is het voornamelijk wetenschappelijke onderdeel van de tandheelkunde dat zich bezighoudt met de studie van de verouderingsprocessen in het orofaciale systeem en de ontwikkeling en evaluatie van methoden ter voorkoming en behandeling van orofaciale problemen bij ouderen. Geriatrische tandheelkunde behelst de dagelijkse praktijk van tandheelkundige zorgverlening aan ouderen, gedefinieerd als het onderdeel van de tandheelkunde dat zich bezighoudt met de preventie, de diagnostiek, de behandeling en de nazorg van orale ziekten bij ouderen.

Overzicht

Al tijdens het voorbereiden van de voorjaarsvergadering bleken de sprekers bereid hun visie in artikelen voor het *Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde* weer te geven. Na een inleidend artikel komen achtereenvolgens aan de orde de specifieke visie van een ervaren internist-geriater, van een ervaren verpleeghuisarts en tevens hoogleraar in de verpleeghuisgeneeskunde en van twee hoogleraren in de tandheelkunde die beiden affiniteit hebben met ouderen en met hun tandheelkundige problematiek.

In het inleidende artikel 'Ouderdom, een tandheelkundig

schrikbeeld?' van collega De Baat staat de zorgverlening aan hulpbehoevende ouderen vanuit het geriatrisch zorgcircuit centraal. In afnemende volgorde van zelfstandigheid bestaat dit circuit uit thuiszorg, woonvoorzieningen en specialistische zorg. Het is helaas nog steeds zo dat het totale mondzorggedrag in het geriatrisch zorgcircuit noch bij de ouderen zelf noch bij hun verzorgers een hoge prioriteit heeft. De Baat schetst een aantal maatregelen waarmee een goede zorgverlening in het geriatrisch zorgcircuit kan worden gegarandeerd.

In het tweede artikel gaan Lagaay en Weverling-Rijnsburger in op de specifieke kenmerken van de geriatrische patiënt. Aan de hand van een tweetal patiënten illustreren zij het verschil tussen de oudere patiënt en de geriatrische patiënt. De bijdrage van Cools betreft het functioneren van ouderen in het laatste deel van het geriatrisch zorgcircuit, namelijk de zorgverlening in verzorgings- en verpleeghuizen.

Schaub betoogt in zijn bijdrage dat de tandheelkundige zorg voor ouderen zich steeds meer zal ontwikkelen tot mondzorg. Dit heeft te maken met het feit dat de mondgezondheid van veel ouderen wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van problemen, defecten en ziekten die weinig progressie vertonen en niet geheel zijn te genezen of te verhelpen. In het geriatrisch zorgcircuit moet deze mondzorg worden verleend vanuit samenwerkingsverbanden van tandartsen en andere zorgverleners. In de slotbijdrage aan dit minithema stelt Van Waas dat het huidige tandheelkundig curriculum een voldoende theoretische basis verschaft om de geriatrische tandheelkunde uit te oefenen. Er is echter onvoldoende aandacht voor de tandheelkundige behandeling van patiënten in verzorgings- en verpleeghuizen. In zijn artikel werkt hij verder uit over welke vaardigheden een gedifferentieerde verpleeghuistandarts dient te beschikken.

C. de Baat, gastredacteur
A.M. Kuijpers-Jagtman, hoofdredacteur

Een woord van dank

Gaarne wil de hoofdredacteur alle auteurs en in het bijzonder de gastredacteur/collega De Baat van harte danken voor hun bijdrage aan dit minithemanummer over het ouder worden en de consequenties daarvan voor de tandheelkundige zorg.